

Nemzeti Társalkodó

Februarius' 8dik napján 1834.

Párisi Mulattató lapok.

Közel száz kisebb lapok vannak Párisban, mellyek nem csak a' külföldön, de magában Párisban is ismeretlenek. Sok csak néhány hálás vendéglő kegyéből teng, mellynek konyhájára magasztaló beszédet irt.; némellyek csupán az Olvasó teremekben (Salons littéraires és Cabinets de Lecture) tállatnak, hol megkelle szerzettetniek, mivel egy órában tizen is kivánták az új lapot olvasni. Mások megint néhány színjátszó előfizetéséből állnak fenn, kik híreket illy apró lapok által mocskoltatni nem akarják. Innen az illy lapokból tíz közül kilentz épen olly hirtelen enyészik-el, mint feltűnt. Még is nincs hét, mellyen valamely új lap ne támadjon. Ott minden, ki csak tollat faragni, írni és olvasni tud, ujságíró Journalista akar lenni, kivált most, midőn a' hírlapí bánatpénz 6000 frankról 2400ra szállitatott és sajtószabadság divatoz. Egy ifjúnak, ki a' ballokban és társaságokban érdeket, tekintetet, zajongó hírt (furore) vágy szerezni, szükségeskép valamelly gunylapban dolgozó társ-

nak kell lenni. De minthogy e' név „dolgozó társ“ rosszul hangzik, mindenik magát Redacteurnek nevezi, a' Szerkeztető pedig Redacteur en Chef, Gérant responsable-, propriétaire- vagy Directeur-nak sőt Président du Journal-nak is.

Valamelly időszaki, napi vagy héti lapban dolgozni, ez a' szebb izlelhez, hon tonhoz tartozik. Azért minden, ki a' szép világak' sorába kíván számláltatni, valamelly lapot keres, melly az ő rejtett szavait, apróságait felvegye. 'S innen van, hogy legfőbb rangu emberek is valamelly hitványlapban dolgoznak, sőt fizetnek a' szerkeszőnek, hogy mázolványjaikat egész hosszú névökkel felvégye. —

Az Újságírás' dűhe legelső úralkodó szenvedély Párisban. Ha öt ifjú van egy társaságban és egy pár üveg bort felhörpöntett, legottan egy új lap támad, az első czimet, a' második előképet (vignettet) a' harmadik tárgyakat ad, és a' negyedik az ötödik segédével egy tréfás előrajzát készíti-el az egésznek.

Már reggel egy közüllök elmegy Selligue úrhoz a' Rue des jeunes-ben Nro 14. Ó a' leghozzáférhetőbb nyomtató, kinek műhelyéből egy sereg hírlap jöki, közöttök a' Messenger des Chambres, Voleur 's mások.

Ha Selligue úr nem vállalja az új lapot, úgy a' David nyomtató intézetét keresik-meg (Boulevard de Poissonière), 's ha itt sem boldogulnak, addig járnak, mig egy nyomta-

tót lelnek, ki a' sokat ígérő előrajz által elcsábítván felvállalja.

Ekkor az új lap kihírdettetik. Hogy kaposabb legyen, valamely csillongó név, mint La Dame blanche, Don Quixote, Fra Diavolo, Aristarque, adatik czimúl; egy Tony Johannottól rajzolt 's Porreltól fába vagy rézbe metszett lármátűtő vignette, 's egy ide illő motto valamely furfangos iróból tétetik elébe. Fejér papirosra nyomtatni igen közönséges, azért hogy szembetűnőbb legyen, veres papirosra, mint a' Sylphe, vagy kékre, mint az Echo de Salons, nyomatik. Az első számban egy pasquill jelenik-meg valamely fő személy ellen, mi miatt a' Szerkesztő törvénybe idéztetik, fogságra 's pénz birságra ítéltetik, 's ez által az új lap a' közönség előtt hírbe 's keletbe jő. Az illy módal elhireszteltetni akart lap ritkán bukik-meg.

Szép művészeti tárgyú mulattató lapok számtalansága között három: a' Figaro, Corsaire, Sylphe, nem csak Franciaországban hanem a' külföldön is ismeretes. Az előadás rövid egyszerűsége, a' csipős gunykarcolatok, a' nevettető elmés lelemények, mellyek e' lapok főbb szellemét teszik, még a' komor Heraklitos előtt is kedvezést lennének. De nem is csuda, mert a' Főváros fele szorja elméncz ötleteit az ezen lapok' szerkesztő hivatala előtt függő szekrénykébe. Estve ez bevitetik, a' Szerkesztő legényje mindent Urának asztalára rak, ki lefekvés előtt a' be-

gyűlt iratokan szemlét tart, kiválogatja a' használhatót, 's a' semmitérőket a' makulaturák' kosarába veti. A' Szerkező még század részét sem ismeri munkatársainak, kik minden díj nélkül honoris et voluptatis ergo segítik leleményeikkel. A' nagyobb terjedelmű dolgozatok illőleg jutalmaztatnak. 'S így könnyű egy folyó iratnak virágzani, midőn a' határtalan szabad nyomtatás is ide járul. —

Fiatal írók előbb a' kisebb lapokban gyakorolják magokat, 's ha egy kis hirre kapnak: a' Politikát veszik tárgyul 's örök nedves tollokkal elárasztják a' Journal des Débats és Messenger des Chambres hirlapokat.

A' mulattató lapoknak azonba sokkal több hecsők van a' külföldön pl. a' Figaronak, mint Franciaországban. Itt csak nagyobb politikai lapok, mint a' Constitutionnel, Globe, National, Courier français birnak köz kedvességgel. A' mulattató lapokan nevetnek, de a' politikai hirlapokat komoly fontolattal olvassák. Innen ezekben nem is jöhetnek oly csipősségek fényre, mint azokban. A' Figaronak több szabad mint a' Nationalnak.

A' francia nép olvasó dühének kielégítését nagyon eszközlik a' számtalan Olvasó teremek (Salons littéraires, Cabinets de Lecture) Nincs utsza Párisban, hol ilyen ne találtatnék. Legtöbb van a' Boulevard Italiens-en, hol minden huszadik háznál lelhetsz illyet.

A' nap' minden óráján ezek tömve van-

nak olvasókkal. Egy ülés árra négy Sous, mellyért reggeltől estig lehet olvasni, sőt éjfélig is. Legio emberek vannak, kiknek nincs bizonyos lakások, kik télen gyertya és fa szükében élnek. Egy illy szegény vitéz négy sous-t fizet 's reggeli nyolcz órától fogva éjfélig valamelly olvasó teremben mulat, védve széltől és hidegtől, szellemi időtöltésben. Egy fiatal piperköcz, hogy a' rajta alkalmatlankodó hitelezőktől 's végrehajtó hajduktól szabadulhasson, minthogy 11 óra előtt a' Dámák' boudoireja (belterme) nincs nyitva, egy Cabinet de lecture-be megy, négy sous-t fizet, 's egy sereg elménczséget újságokat kapar a' különbféle hírlapokból, mellyel két óráig akarmely Dámát elmulattatni képes leend.

Nem ritkán Dámát is láthatsz az Olvasó házban, kit valamelly hirtelen jött eső kergetett oda bé, 's ez négy sous-ért, míg a' zápor csendesül, jobban mulatja magát, mint némelly tökfilkó' ügyetlen csevegései mellett.

A' francziát soha sem érdekli az író' neve, csak a' dolog a' mit irt. Ha ez rossz, ha első Miniszter volna is írója, nem fog helybehagyást találni.

Az Újságolvasók' nagy sergét következő csapatokra oszthatni:

1. Phlegmatikus olvasókra, kik egyik lapot a' másik után, kezdettől végig komoly béketűrőssel olvassák-át. Nekik mind egy, ha az Újságlap nevetető vagy szomorú, érdekes vagy léha - arczok ugyan az marad, t. i.

száraz és indulat nélküli. Ezek minden itéltételtől félrevonulnak, 's csak azért olvasnak, hogy olvassanak. Rendszerint pápa szemet hordanak.

2. Sangvineus olvasókra: Ezek csak a tárgyak címét olvassák, 's csak a' melly tetsző azt nyelik-el tűzszegekkel. Egy illy olvasó egy óra alatt csak nem mindenik Újságlapon szemlét tart. Ezen olvasó fajtabeliek igen csinosan öltözködnek, bajuszt és sarkantyut 's selyem zsebkendőket viselnek.

3. Cholërikus olvasókra. Ezek is csak fűtőlag olvassák a' lapokat, de a' felírás helyett az alírást tekintik, 's így a' legrészrehajlóbbak és kiálthatatlanabbak. Az Újságírók sokszor kikapnak rajtok, mert név nélkül adják lapjaik' közleményjeit, 's így ollykor az ellenségek által iratott darabban édes elégedést találnak.

4. Melankolikus Újságolvasókra. Ezek olyanok, kik a' hír 's mulattató lapokat úgy tekintik, mint olaszfalt, melly megett mindent, mit akarnak, senkitől sem tartva tehetnek, az az ehetnek, ásitozhatnak, szundikálhatnak, 'sat.

A' legnagyobb Salon littéraire van a' Richelieu útszában 18 szám alatt. Ennek fő felügyelője ángoly könyváros Galignani, kinek műhelyéből jön a' Messenger és Paris and London Observer ki. Minden világ részéből, minden országból 's csaknem minden fővárasból található itt politikai és mulattató lapokat. A' német Hírlapok közül láthat-

ni a' Prussziai Statusujságot, a' Hamburger Correspondentet, Allgemeine Zeitungot, Oesterreichischer Beobachtert, Stuttgarter Morgenblattot. Valljon magyar Folyóirataink mikor, jutnak ide?!

Galignaninál mint Babel tornya építésekor olly nyelv zürzavar uralkodik. Francziák, Angolyok, Németek, Oloszok, Spanyolok 's más nemzetbeliek is teszik az olvasók számát. A' sok különböző nyelvű lapok egymáson összevissza hányva hevernek. Három szobából áll az Olvasóház. Ha ki olvasással jól lakik, sétálhat Galignani kertjében, fagyaltat szürcsölhet, 's időt tölthet, a' milyt' lehet.

Nem tartozik a' ritkább tünemények sorába, az Újságok' Szerkezőjének némelly lapjaiban találtató személyisértésekért sajtóvétségekért való lakolása. Az a' hely, hol az Újságkiadók vétségeikért kiszabott fogság idejeket kitölteni szokták, a' St. Pélagie nevű fogház. De nem kell itt olly nyomoru emberiszonyító lyukat érteni, mint a' mi fogházaink, mellyek sok helyt az emberiség gyálatjára vannak; ez különb sok erdélyi kastélynál. Minden fogolynak külön, csinosan ékesített és butorozott szobája van, mellyben kényére járhat, dolgozhatik. Békó nem zörög lábán. A' foglyok egy köz asztalnál esznek, hol elég izések volnának az étkek, ha a' szabadsággal nem élhetés nem keserítné. A' Francziának egyetlen kincse a' szabadság, 's ettől egy ideig megfosztatni elég kemény büntetés, mellytől minden jobb érzésű sza-

badságát szerető ember irtózik. Ugy van! szabadság nélkül élni, csak a' járomhoz szokott rabszolga szereti. Éljen a' szabadság!

Fogarasi János.

Mappa esmértetés.

Magyarország, Horvát, Tóht, Dalmát és Erdélyországok, a' tenger mellék és a' vég-
őri vidékek, közönséges posták és utak föld-
abrosza, az austriai császárság határos tar-
tomány részeivel együtt a' legjobb kútfők-
ből meritett legbiztosabb előadások szerint
kiadák S c h e d i u s L a j o s k. tanácsos ma-
gyar egyetemi Professor, és B l a s c h n e k
S á m u e l földmérő Pesten, Operi efficiendo
praefuit, ipsasque tabulas aeri incidit C a-
r o l u s S t e i n g e o g r a p h. vindobonensis.
(állani fog 9 levélből, arra hozzá tartozó re-
pertoriummal együtt aláírás útján a' 3-dik
levél kijöveteléig 40 fr. e. p. színesen 56 fr.
e. p. a' fizetés a' levelek által adásokkor e-
sik meg, a' fekete nyomásokra 5, a' színe-
sekre 7 forintoként, az utolsó levél bé van
számítva).

A' két testvér hazáról 1806-ton innét
a' halhatatlan Lipskynék idejétől fogva
valóságos új mappa nem jelent-meg, ha ki-
vesszük az egész austriai birodalomnak 9, Ma-
gyarországnak ugyan anyi, Erdélynek 2 le-
velekben az érdeemes Generalquartiermeister-

stab által kiadott mappáit, de ezek közül az első nem ereszkedik detailba, a' más két-
tőben inkább csak a' postahelyek vétettek-
fel, hegyeket leírni nem volt szándékban.
Így tehát midőn Európának csak nem min-
den részei olyan tökéletességgel rajzoltattak-
le, hogy gyakran a' földnek meredeksége vagy
lapálya a' lehetőségig hiven tűnik szemünk
eleibe, boldogoknak véltük magunkat, ha
Lipskynek egy jó nyomására találhat-
tunk de milyen ritka ez, és a' legjobb is
ha őszintén megvaljuk, milyen homályos;
miért? mert még akkor Berghaus, Brué,
Stieler, Lapié, Hoffman, Grimon-
'sat. nem terjesztették volt világ eleibe mus-
tra mappáikat. Az esmértetőnek az újabb i-
dőkben számtalanszor volt oka örömmel tel-
ni-el a' két magyar hazának litteraturai e-
lőmentén, de nem emlékezik, hogy inkább
meglepetve érzette volna magát, mint mikor
a' derék Professor Sch ed i u s és a' Buda-pest
tervének készítése által dicséretet érdemlett
Bla s c h n e k mappájának első levelét ke-
zéhez vette. A' munka már külsőképpen nagy
formátja és jó erőss vélin papirossa által bi-
zodalmat gerjeszt, de nevedik ez öszve-
hasonlítás által. Nem léssen tán az esmer-
tető igen mérész álitásában, ha ezen mappát
a' külföld jobb szüleményeivel egy sorba
(categoriába) teszi, de Lipskyvel egybe
vetve, mennyivel van ez itt felyül múlva,
a' vizek és hegyek elevenebb eléadásában,
mennyivel az írás tisztaságában! Ezen felyül

Schedius és Blaschnek mappájának mértéke nagyobb, a' posták a' legújabb állapot szerint vannak feljegyezve; az esmértető látta a' 2-dik levelet is, melyben az orographia még nincs ugyan béiktatva, de már is kitetsző, milyen specialitást várhatunk a' helyekre és stáistikai nevezetességekre nézve. Az esmértető ohajtja, hogy a' kiadók ezen mappát ígéretjek szerint 1836-ban tökéletesen közre bocsáthassák, ohajtaná hogy a' mívelődést tárgyazó főbb intézeteink számára megszereztetnék, mely egykor statistikai reperitoriumával együtt könyvtáraink nem utolsó díszére válna.

g.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A' Sanscrit per.

Az oly nyilvános kötekedést, melyet a' tudományos gyűjtemény Redactioja utobbi füzetébe felvett szó nélkül hagyni nem lehet, mert a' ki gorombán ír, az nem is várhat kimélést, minékutánna magát túl tette az illendőség határain.

Mikor én jelentést tettem Kőrösi ről mást nem írtam mint azt, a' mi a' dologhoz tartozott, és ha fogyott volna az által a' Redactio nimbusa, a' nem az én vétkem.

Úgy is a' kérdés alá jött dolog könnyű felfoghatásu volt, mert jelentésem csak odáig terjedt, hogy Kőrösi is úgy valja, hogy a' Sanscrit nyelvből honnyelvünk is nyerhet felvilágosítást, és mivel a' Redactio

e' szempontból hivatkozott Adelung könyvére, még pedig ajánlólag, igen természetes dolog volt az a' megjegyzés Jelentő részéről, hogy Adelung maga sem érti a' nyelvet, melyről szó van, sőt megbírálója azt is szívére kötötte (a' mi kimaradt a' jelentésből) hogy mosdatlan gyermekét másszor valamely Paedagogus által tisztáztassa-ki szennyéből, és tétesse manirossabbá, mikor osztán, ha az érintett könyv északról ismét napnyugot felé elszállongana, érdeme szerént fog megemlítettetni.

Már hogy a' tisztelt Redactio pártolja a' maga ügyét, az magában még megengedhető, ha szinte Pschirhausen két száz évvel elmondotta is már ez előtt, *hogy a' lélek nagysága abban is áll, ha az igazságot más kezéből is elfogadjuk, legalább a' philosophiának ez a' legszebb gyümölcse* (Crous az system des Reflexions T. 1. p. 393).

De ha ennyire fel nem emelkedhetik is az emberi gyarlóság, már annyit csak ugyan tudni kellene a' csinos szabályu életből, hogy gorombaság piszkosok országába való, és ha a' *töke* szó boszuság kövévé vált a' Redactio előtt, ám szabad az ellen philosophiai szárazsággal követ fúni, de a' nyelv philosophiájában nem lehet a' szénégetőkkel egy sorban megmaradni, 's mivel a' Redactio nyilvánkoztatása merő orbiliusi darabosság p. o. sok oktalankok vannak hazánkban kik azt hiszik'sat. Emlékeztetem a' tisztelt Redactiot a' Klotz által megfutott pályára, ki azt mon-

dogatta Lessingnek: „hogy harmincz eszten-
deje már, hogy gyűjtöget, 's magister Les-
sing még csak most fogott ahhoz és már is
tanítani akar.“

„O titkos tanácsos! felele Lessing tehát
még mind gyűjtöget? úgy oda sem ért hát
még el, hová én már eljutottam, mert lás-
sa már én kezdek egyetmást el is hányni.“

Azoknak, kik a' tudományos élethe-
n ezután is szelidség helyett *Klotzokodni* a-
karnának, szolgáljon az isméretes közpél-
dabeszéd tanításul, *hogy a' ki szél alá vet,*
az egyebet szélnél nem is fog aratni. Pest
november 30-dikán 1835.

Kállay Ferencz.

BCU Cluj - Central University Library Cluj

Újság olvasás Párisban.

Sohol sincsenek az újságlapok nagyobb
becsben, mint Párisban, 's részemről ottan
legörömbösebb hírlap lennék, melyet ezer
meg ezer olvasók hordnak kezeikben, 's be-
tűjin szavain egyegy gyönyörű hölgy' szép
szemei legelnek. Hány angyal várja szívepe-
dőbben az újságot, mint kedvessét, 's az e-
gyedüli kedvtöltője hálótermében! Párisban
kiki, vén, ifju, szegény, gazdag újságot ol-
vas. A' suszterinas fején bőrcsomóját, kezé-
ben constitutionneljét viszi gazdájának, 's oly
serényen olvas, hogy sok szembejövőkkel
öszeveütközik. A' bérkocsis bakkján ülve ko-
moly elvonúltsággal a' ma kijött lapott for-

gatja, 's addig le nem teszi, míg A-tól Z-ig nem olvassa.

A' németek csak átfutják az újságlapokat, 's fájdalom! nálunk száz közül egy alig tudja micsoda fán termenek azok; de a' Francziák sokkal nagyobb buzgósággal olvassák azokat mint a' könyörgő szűz imádságait. Mindenütt a' merre lépsz újságot olvasókra búksz. Nézd ama téjárus lyánt szamarán mily fontos képpel ül 's a' csak most készült lapot olvassa. Gondolnád hogy egy szerzőné, ki elméje legújabb szülőije' kedvező bírálatában gyönyörködik, vagy hogy azon lap egy szerelmi levélke, mit csak néhány percz előtt kapa kedvességétől. Nem csak a' bóltokban, vendéglőkben, kávéházakban, útszákon, hanem játékszínekben, törvényszálákban, fogházakban lelsz újságot olvasókat; sőt a' templomban is egy ifju valamely vizenyős prédikátzio alatt kivoná oldal zsebéből a' *Corsaire* legújabb számát 's minden gond nélkül az Opera comique-ről szóló cikkét végig olvasá. Egy valódi franczia épen úgy nem élhet szabad hírlapok mint szabad levegő nélkül. A' főbb rangu Francziák közt találkoznak, kik egyebet újságot olvasáson kívül semmit sem mivelnek. 'S most él Párisban a' du Marais fertályban egy gazdag polgár, kit újságot olvasási dühéért újsághangyásznak neveznek. Ennek életfolyama hiteles kútfők után következő:

Felkelés előtt elolvassa a' Petites afficheseket, melyek megmondják: hol lesz ma

valamely árverés 's több efféle. Azután felkél, reggeliz, 's elolvassa a' Petit Courir des Dames et des Modes-t, melyből az az napi divatot kitanulván a' szerént öltözködik, 's azután elolvassa a' Figarót. Ezzel a' Palais Royalban fekvő de Foy kávéházban megy. Ott a' Constitutionnel, Journal des Debats, Temps, Globe, Messenger des Chambres, Courier Française, és Tribune de Departements hírlapokat nyeli-el szemeivel, 's erre egy jó villás reggelit eszik; mely után ragadja a' Corsairet, Sylphet, don Quichotet, 's más gunylapokat, 's még egyszer a' Figarot átolvassa, mert a' nevetés segíti az emésztést 's újabb étvágyat szerez. Két órakor megy Tortonihoz, felhörpönt egy pohár fagyaltat, 's tartományi hírlapokat olvas, különösen az Indicateur de Bordeaux-t, a' Journal de Toulouse-t, a' Gazette Universelle de Lyon-t, és a' Semaphore marseillais-t. Öt órakor siet a' Palais royalba a' trois frères provinciaux vendéglőbe. Az ebéd két egész óráját veszi-el. Akkor új erővel fog a' Voleur és Pirate-hoz, melyek más újságlapokból kivonatokat 's átnézeteket közölnek, hogy a' már addig olvastakat jobban eszébe nyomhassa. Ekkor ha Odry a' nagy Komikus játszik a' Theatre de Variétés-be megy, ha pedig nem ő játszik, a' Vaudeville-be. Haza térvén vacsorál, mire a' Journal de Comédiens és Courier des Theathres lapokat olvassa, hogy tudhassa mit keljen a' ma estve előadott játékban dicsérnie vagy gyaláznia, mert más vé-

leményt az újságén kívül elfogadni bűnnek tartaná. Ez után öreg szomszédjával egy partie l' hombrét játszik, melynek végével ágyba megy, 's ha álom nem jön szemére, kapja a' Quotidienne-t 's csak hamar czélt ér. Be kár hogy nincs ez embernek bár 10,000 rokona a' magyar földön.

A' hírlapok' hitelességében egy francia sem mer kételkedni. A' mi azokban írva van, igaz. Jouy beszéli, hogy egy francia nem mert ágyából felkelni, mert a' Gazette-ben olvasta lába kitörését, 's hitte, mivel az újság írta.

Nincs ország, hol az időszaki írások, hír 's más lapok oly tekintettel, hatalommal és befolyással bírjanak, mint Franciaországban. A' nép azok iránt tisztelettel van, 's sokhoz feltétetlen bizodalommal.

Hazám, egy hírlap csupán kebeledben! Vajha ez egyet is méltólag pártolni meg ne szünnének hű fiaid!

Fogarasi János.

Charactert festő Anecdóták.

Fontaine egy volt Franciaország legtanultabb 's ügyesebb Architectussai közül. A' Napoleon első Konsulsága alatt rendelést vészen különbéle nyilvános építményekről árat szabó tervet (Ueberschlag) készíteni, 's beadni; az első Consul az árszabást felette költségesnek tanálván, ez iránt egymással tá-

madott élénk szó vitatás hevessege közt oly szavakat ejtett, melyek Fontaine úrnak becsület-érzetét (képzete szerént) érdekelvén, helyesnek látná elbocsáttatása iránt kérelmét beadni. Az első Consul meglepő zavarba jött; helyét potolható személy feltalálása nem lévén könnyü dolog; rendelést tesz a' belügyek ministerének 12 architectusok feljegyzése iránt, kik alkalmasok lehetnének az építményi kinézetek végrehajtására; ezen lajstromban a' Fontaine neve elől állott. — Röviditse-meg az úr ezen lajstromot hat személyekre, mond a' Consul a' ministernek — Fontaine 'sat. — röviditse-meg azt 3 személyekre — Fontaine 'sat. — nevezzen csak egyet — Fontaine, — 's csak Fontaine. Napoleon magához hivatá tehát a' lemondását beadó mivészt, 's nyájason fülét rázván így szól hozzája: „Jól van! minthogy az úr legügyesebb, 's legeggyenesebb mester mivész fájában, elfogadom építési tervét, folytassa azt a' mint jónak látja.“ —

Andrádi Cseppek.

Miféle vallásuak kigyelmeitek? kérdi a' látogató Esperest kisebb sorsu, 's tiszteletül a' város végére sereglett hiveit. — Igaz catholicusok vagyunk, — de római catholicusok é? — Nem főtisztelendő uram, mi bizony mind . . . bányaiak vagyunk.